

سرمقاله

فشار غیرمستقیم بر پالایشگاه‌های مستقل چین

هشدار تازه واشنگتن به بانک‌ها درباره نفت ایران

◆ | اقدام اخیر وزارت خزانه‌داری ایالات متحده

در انتشار یک هشدار رسمی برای مؤسسات مالی درباره ریسک تعامل با پالایشگاه‌های مستقل چین را باید در چارچوب تلاش‌های مستمر واشنگتن برای محدودسازی صادرات نفت ایران ارزیابی کرد. این هشدار در ظاهر یک اقدام نظارتی و توصیه‌ای است، اما در عمل بخشی از همان سازوکار فشار مالی است که طی سال‌های گذشته در سیاست تحریمی آمریکا علیه بخش انرژی ایران به کار گرفته شده است. هدف اصلی چنین هشدارهایی ایجاد نوعی احتیاط مضاعف در میان بانک‌ها، شرکت‌های بیمه و نهادهای مالی است؛ به گونه‌ای که حتی بدون اعمال تحریم رسمی نیز از ورود به تراکنش‌هایی که احتمال ارتباط با نفت ایران دارند خودداری کنند.

در متن هشدار خزانه‌داری، توجه ویژه‌ای به پالایشگاه‌های مستقل چین جلب شده است؛ واحدهایی که در بازار نفت به «تی پات‌ها» معروف‌اند و در سال‌های اخیر به یکی از مهم‌ترین خریداران نفت تخفیفی ایران تبدیل شده‌اند. برخلاف شرکت‌های بزرگ دولتی چین که روابط مالی گسترده‌ای با بانک‌ها و بازارهای سرمایه بین‌المللی دارند، این پالایشگاه‌های کوچک‌تر معمولاً انعطاف بیشتری در خرید نفت از منابع تحریمی دارند و از

همین رو به حلقه‌ای مهم در تداوم جریان صادرات نفت ایران بدل شده‌اند. هشدار اخیر نیز دقیقاً همین حلقه را هدف قرار داده است؛ یعنی نه خریداران بزرگ دولتی، بلکه شبکه‌ای از پالایشگاه‌ها و واسطه‌هایی که بخش قابل توجهی از نفت ایران را جذب می‌کنند.

در کنار این موضوع، مسئله نحوه تسویه مالی معاملات نیز اهمیت زیادی دارد. بخش قابل توجهی از تجارت نفت ایران با چین طی سال‌های اخیر با یوان و خارج از سازوکارهای مبتنی بر دلار انجام شده است. این تغییر تا حدی کارایی ابزارهای سنتی تحریم مالی آمریکا را کاهش می‌دهد، زیرا بسیاری از این ابزارها بر کنترل جریان‌های دلاری و نظارت بر شبکه‌های پرداخت مرتبط با آن استوارند. با این حال، حتی در معاملات غیردلاری نیز همچنان نقاط تماس با نظام مالی بین‌المللی وجود دارد؛ از بانک‌های واسطه گرفته تا شرکت‌های کشتیرانی، بیمه و تأمین مالی تجارت. به همین دلیل نیز خزانه‌داری آمریکا در چنین هشدارهایی معمولاً کل زنجیره مالی و خدماتی تجارت انرژی را مخاطب قرار می‌دهد، نه صرفاً خریدار یا فروشنده نفت. از منظر ژئواکونومیک، این اقدام را می‌توان تلاشی برای مهار روند افزایشی صادرات نفت ایران در بازار

خاکستری دانست. طی سال‌های اخیر، ایران با استفاده از شبکه‌ای از شرکت‌های واسطه، تغییر مکرر اسناد مبدأ و همچنین ناوگان کشتیرانی خاص توانسته بخشی از محدودیت‌های تحریمی را دور بزند و سهمی پایدار از بازار چین را حفظ کند. در چنین شرایطی، فشار بر حلقه‌های مالی و لجستیکی تجارت نفت برای واشنگتن ابزار کم‌هزینه‌تری نسبت به تحریم مستقیم خریداران بزرگ محسوب می‌شود.

در عین حال، انتخاب ابزار «هشدار» به جای اقدام تنبیهی مستقیم نیز قابل توجه است. تحریم رسمی بانک‌ها یا شرکت‌های بزرگ چینی می‌تواند تبعات سیاسی و اقتصادی گسترده‌ای در روابط دو کشور ایجاد کند. از این رو، به نظر می‌رسد واشنگتن در این مرحله ترجیح داده است با ارسال سیگنال‌های نظارتی به بازار، سطح ریسک همکاری با پالایشگاه‌های خریدار نفت ایران را افزایش دهد، بدون آنکه وارد مرحله‌ای از تنش مستقیم با پکن شود. زیرا که پیش از آن آمریکا اقدام به تحریم چند پالایشگاه چینی کرده بود که با پاسخ شدید چین مواجه شد. چین این اقدامات را غیرقانونی دانست و به ادامه همکاری خود با ایران ادامه می‌دهد.

در بازار نفت نیز احتمالاً اثر این اقدام بیشتر در قالب افزایش هزینه‌های مبادله و پیچیده‌تر شدن سازوکارهای مالی تجارت دیده خواهد شد. تجربه سال‌های گذشته نشان داده است که جریان نفت ایران در شرایط تحریمی به‌طور کامل متوقف نمی‌شود، بلکه مسیرهای مالی و لجستیکی آن تغییر می‌کند. در چنین وضعیتی، خریداران معمولاً تخفیف بیشتری مطالبه می‌کنند و معامله‌ها از طریق شبکه‌های واسطه‌ای پیچیده‌تر انجام می‌شود. اما در شرایط فعلی به دلیل بسته بودن تنگه هرمز و افزایش چشم‌گیر تقاضا نفت، قیمت نفت ایران بالاتر از قیمت جهانی نفت نیز فروش رفته است.

در مجموع، هشدار تازه خزانه‌داری آمریکا را باید بخشی از همان رویکردی دانست که به جای تحریم‌های پرهزینه و آشکار، بر افزایش ریسک و هزینه تعامل با نفت ایران تمرکز دارد. اینکه این رویکرد تا چه اندازه بتواند جریان صادرات نفت ایران به چین را محدود کند، تا حد زیادی به واکنش بازیگران مالی و همچنین سطح تحمل ریسک پالایشگاه‌های مستقل چینی بستگی خواهد داشت. ◆

روایت‌های ماندگار نفت

عبور از محاصره؛

روایتی تاریخی از

نفتکش ژاپنی و

مقاومت نفتی

ایران

ایران شد تا محموله‌ای از نفت کشور را خریداری کند. در روایت‌های تاریخی آمده است که مالک شرکت شخصاً بر عرشه کشتی حضور داشت و نفتکش از برابر ناوهای بریتانیایی عبور کرد و در بندر ایران لنگر انداخت؛ اقدامی که در آن زمان نمادی از جسارت و استقلال تصمیم‌گیری تلقی شد.

رسیدن آن نفتکش به ایران، در افکار عمومی کشور بازتاب گسترده‌ای یافت و به عنوان نشانه‌ای از شکسته شدن فضای محاصره نفتی تعبیر شد. این رویداد، اگرچه از نظر حجم صادرات تأثیر تعیین‌کننده‌ای نداشت، اما از منظر نمادین اهمیت قابل توجهی پیدا کرد.

اکنون، دهه‌ها بعد، عبور نفتکشی دیگر متعلق به همان شرکت ژاپنی از تنگه هرمز با وجود محاصره دریایی نیروهای آمریکا، برای بسیاری یادآور همان فصل تاریخی است؛ فصلی که در آن تجارت نفت، تنها یک مبادله اقتصادی نبود، بلکه بخشی از روایت بزرگ‌تر مقاومت در برابر محدودیت‌های بین‌المللی محسوب می‌شد. / **خط انرژی**

عبور یک نفتکش ژاپنی با نام «ایده میتسو» از تنگه هرمز، بار دیگر خاطره یکی از روایت‌های کمتر گفته‌شده تاریخ صنعت نفت ایران را زنده کرده است؛ روایتی که به سال‌های پرتنش پس از ملی‌شدن صنعت نفت در دولت دکتر محمد مصدق بازمی‌گردد.

در آن زمان، بریتانیا در واکنش به ملی‌شدن صنعت نفت، مجموعه‌ای از تحریم‌ها را علیه ایران اعمال کرد. صادرات نفت ایران عملاً متوقف شد و فضای سنگینی از تهدید و انزوا بر بازار نفت کشور سایه انداخت. بسیاری از شرکت‌ها و خریداران بین‌المللی از بیم پیامدهای سیاسی و حقوقی، از معامله با ایران خودداری می‌کردند و تصور غالب آن بود که محاصره نفتی ایران به‌طور کامل صادرات کشور را فلج کرده است.

در چنین فضایی، شرکت ژاپنی «ایده میتسو کوسان» به رهبری کارآفرین شناخته‌شده ژاپنی، سازوایده میتسو، تصمیمی متفاوت گرفت. نفتکشی که به این شرکت تعلق داشت، با وجود فضای تهدیدآمیز آن دوره، راهی آب‌های

واردات PET، PVC و PP آزاد شد

باتصویب دولت، واردات مواد پتروشیمی مانند PET، PVC و PP موقتاً از محدودیت‌هایی مثل ثبت سفارش، سهمیه‌ارزی و سابقه واردات معاف شد. هدف این تصمیم، تسریع تأمین مواد اولیه، جلوگیری از کمبود و حمایت از تولیدکنندگان داخلی اعلام شده است. این اقدام می‌تواند به کاهش هزینه تولید و کنترل قیمت‌ها در بازار کمک کند.

صادرات LPG عربستان تا ماه آینده متوقف شد

بلومبرگ نوشت: آرامکو ارسال LPG را تا ماه آینده به دلیل آسیب به تأسیسات جویبه تعلیق می‌کند. این تأسیسات بخشی از بندر رأس تنوره در ساحل شرقی عربستان است و به صورت رسمی Juaymah LPG Terminal نامیده می‌شود.

یارانه ۸ میلیارد یورویی انرژی در اتحادیه اروپا

بلومبرگ: اتحادیه اروپا ۱۰ میلیارد یورو بسته حمایتی تصویب کرده که در ۱۲ اقدام مختلف توسط ۲۲ کشور عضو اجرا شده است. حدود ۸۰٪ معادل ۸.۳ میلیارد یورو به صورت یارانه و غیره تمدد بوده، یعنی بیشتر به همه مصرف‌کنندگان رسیده‌اند فقط اقشار آسیب‌پذیر.

به اندازه یک ماه مخازن خالی برای نفت داریم

یک مسئول در وزارت نفت امروز به خبرنگار فارس گفت: بخش زیادی از مخازن نفت روی خشکی و دریا خالی است و بیش از یک ماه دیگر ظرفیت نگهداری وجود دارد.

امسال قطعی برق خواهیم داشت؟

سخنگوی صنعت برق: به‌طور خاص نمیتوانم بگویم امسال خاموشی نخواهیم داشت اما قطعاً میزان محدودیت‌ها کاسته خواهد شد.